

Forfatter: Kidde, Harald

Titel: Udrag fra Jærnet

Citation: Kidde, Harald: "Jærnet", i Kidde, Harald: *Jærnet*, udg. af Knud Bjarne Gjesing ; Thomas Riis , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, isamarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1990, s. 375. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kidde04ny-shoot-idm140608064333744/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Jærnet

I *Form und Gehalt der Romane und kleineren Erzählungen Harald Kiddles* (1969) udvikler Alfons Höger derimod tanken om *Jærnet* som et samfundskritisk, anti-kapitalistisk værk. Höger finder, at hver af de tre dele i romanen knytter sig til ét af den planlagte tetralogis hovedsymboler: jærnet, gullet og ordet. I denne symbolskreds repræsenterer jærnet »die Macht der Welt«, hvorimod gullet repræsenterer »die Konzeption des Heims«. Hvor den symbolske forestilling om »hjemmet« i de tidlige romaner indgik i en religiøs forventning, er den allerede i *Helten* blevet ændret til et utopisk håb om en hjemlig, demnesiddig verden – et håb om »die Umwandlung der Welt in ein Heim«. Denne forvandling af verden skal i *Jærnet* ske gennem det tredje af romanens hovedsymboler, ordet, først og fremmest forstået som det kunstneriske ord selv: »Das Wort des Dichters, sein Werk, in dem die Wahrheit verkündet wird, soll die Welt ändern, sie in ein Heim verwandeln.«

Dette utopiske håb får Alfons Höger til at forbinde Harald Kiddles senere forfatterskab med samtidige strømninger i ekspressionisme, som *Jærnet* også stilistisk er beslegtet med:

Den forestilling, der hos Kiddle skjuler sig under symbolet »hjem« – et utopisk, paradisisk samfund, hvis medlemmer er ligeværdige og tjener hinanden uselvsk – er typisk for en retning indenfor ekspressionismen, der (...) betegnes »kommunistisk ekspressionisme«.11

Denne kommunistiske ekspressionisme tolker Höger som en »bürgerliche, irrationale Richtung«, i virkeligheden reaktionær, men dog altså så fjendtlig mod den moderne kapitalisme, at dette fjendskab Leks. kan forklare »die Hochachtung«, som Martin Andersen Nexø og Harald Kiddle følte for hinanden.

Som konkret kunstværk satte Villy Sørensen ikke så stor pris på *Jærnet* – i det mindste kun efter »Den »synetiske« metode som udlægger værket efter intentionen.« Christian Koch derimod benævner i den nyeste redaktion af *Danske digtere i det 20. århundrede* (1980) romanen som »en totalt døvende oplevelse«, »nok en af de mest imponerende præstationer i dansk fortællekunst«, og sammenligner den med Schönbergs musik og Wagners *Ring*-tetralogi: